

Nieuw Nederlands TLPST

Lesbrief 5 - Februari 2014

De tweede TLPST van 2014! Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

Spreek geen dialect als je naar de hulpdiensten belt

In de Belgische provincie West-Vlaanderen zitten de hulpdiensten met een probleem. In het dialect lijkt de uitspraak van de dorpsnaam *Moorslede* op die van *Moorsele*.

> [Lees verder](#)

Hoe schrijf je een toespraak?

De Amerikaan Jon Favreau werd bekend door de toespraken die hij voor Barack Obama schreef. Hoe maak je een goede toespraak? Favreau geeft tips.

> [Lees verder](#)

Het is Berth!

Een West-Vlaams jongetje dat wordt gevraagd naar zijn achternaam (*Berth*), legt uit hoe je die naam precies moet uitspreken. Hoe komt het dat het de interviewer maar niet lukt om dat correct te doen?

> [Lees verder](#)

Welk woord staat er in de Van Dale?

Twee quizkandidaten moeten raden welk woord er in Van Dale staat: *nondedju* of *sakkerdorie*. Ze zetten al hun geld in op de eerste keuze; gaan ze winnen?

> [Lees verder](#)

Spreek geen dialect als je naar de hulpdiensten belt

In de Belgische provincie West-Vlaanderen zitten de hulpdiensten met een probleem. In het dialect lijkt de uitspraak van de dorpsnaam *Moorslede* op die van *Moorsele*. En in beide dorpen zijn er straten met bijna dezelfde namen. Chaos!

Bij een woningbrand liep het helemaal fout. De brandweer rukte uit naar Moorsele en niet naar Moorslede. Pas na een halfuur had de eerste brandweerwagen het juiste adres gevonden. Daarom vraagt een plaatselijk gemeenteraadslid mensen om **geen dialect te gebruiken** als ze de hulpdiensten bellen.

Vragen

- 1 Waarom reed de brandweer eerst naar het verkeerde adres?
- 2 Spreek jij zelf een dialect? Welk?
- 3 Wanneer is het niet erg om in dialect te praten? Noem drie situaties.
- 4 Wanneer kun je beter niet in dialect praten? Noem drie situaties.
- 5 Heb jij weleens meegemaakt dat je anderen niet kon verstaan omdat ze dialect spraken? Vertel.
- 6 Wat is de naam van jouw straat?
- 7 Schrijf vijf namen op van plaatsen bij jou in de buurt.
- 8 Ga naar [Google Maps](#). Zoek op in welke van die vijf plaatsen een straat ligt met dezelfde straatnaam als jouw straat.
- 9 Zou de brandweer zich bij jullie ook kunnen vergissen als je onduidelijk praat? Leg je antwoord uit.
- 10 Op [deze website](#) staan vijftien vreemde straatnamen in Nederland. De Ajaxstraat staat er ook bij. Dit is eigenlijk geen heel vreemde naam, dus waarom staat die dan toch in de lijst?
- 11 Welke naam in de lijst vind jij het raarst? En welke naam vind je het leukst? Leg je antwoorden uit.
- 12 Werk samen met een klasgenoot. Jullie worden samen de burgemeesters van een nieuw dorpje. Om zeker te weten dat de brandweer zich nooit vergist, willen jullie de straten namen geven die nog geen enkele straat in Nederland heeft!
Bedenk tien originele straatnamen. Controleer zelf op [Google Maps](#) of de straatnamen nog niet bestaan.

> [Terug naar de voorpagina](#)

Hoe schrijf je een toespraak?

De Amerikaan Jon Favreau werd bekend door de toespraken die hij voor Barack Obama schreef. Hoe maak je een goede toespraak? Favreau geeft tips.

“Schrijf alsof je schrijft voor een vriend”, zegt Favreau. “Vertel een verhaal; maak er geen verzameling interessante zinnen van. Gebruik de taal van de persoon voor wie je schrijft. Leg emotie en ritme in de zinnen.”

Zelf een toespraak schrijven?

Haal inspiratie uit het [interview met Jon Favreau](#) en zijn [toespraaktips](#).

Vragen

- 1 Waarom heeft Barack Obama goede toespraken nodig?
- 2 Voor welke gelegenheden heb je een toespraak nodig?
- 3 Heb jij weleens een toespraak gehoord? Wat vond je van die toespraak? Leg uit.
- 4 Lees het interview met Jon Favreau. Lijkt het werk van een speechschrijver je leuk? Leg uit.
- 5 Voor wie zou jij het liefst de toespraken willen schrijven? Leg uit.
- 6 Wat zou jij graag aan je school willen veranderen?

Stel, jij gaat een toespraak schrijven voor de hele school waarin je probeert alle leerlingen en docenten ervan te overtuigen dat de verandering die je bij vraag 6 hebt ingevuld noodzakelijk is. Lees de toespraaktips van Jon Favreau.

- 7 Zijn eerste tip is dat je luchtig moet beginnen. Schrijf een paar zinnen op waarin je vertelt wie je bent en wat het onderwerp van je toespraak is.
- 8 Favreaus tweede tip is dat je grappen moet maken. Ga op internet op zoek naar een leuke grap over het onderwerp of over school. Schrijf die op.
- 9 Dan moet je volgens Jon Favreau persoonlijk worden. Schrijf in een paar zinnen op waarom het voor de leerlingen én de docenten belangrijk is dat er iets veranderd wordt.
- 10 Als laatste tip geeft hij dat je de tegenstander moet tackelen met humor. Bedenk waarom mensen tegen de verandering kunnen zijn. Bedenk hoe je op een grappige manier kunt zeggen dat dit onzin is. Schrijf dit op.
- 11 Je hebt nu een toespraak gemaakt! Lees de toespraak door. Als je wilt, mag je nog wat dingen veranderen totdat je tevreden bent.
- 12 Ga in groepjes van vier zitten. Lees de toespraken aan elkaar voor. Geef elkaar een tip en een top.
- 13 De beste toespraken mogen voor de klas worden voorgelezen. Wie is de Jon Favreau van jullie klas?

[> Terug naar de voorpagina](#)

Het is Berth!

Een West-Vlaams jongetje dat wordt gevraagd naar zijn achternaam (*Berth*), legt uit hoe je die naam precies moet uitspreken. Hoe komt het dat het de interviewer maar niet lukt om dat correct te doen? Het vriendje van het jongetje springt bij: “Misschien komt hij uit een ander dorp.”

Bij de uitspraak van klinkers en medeklinkers moet je soms heel precies zijn. Doe je mond net iets verder dicht, of juist net iets minder ver, en je zit al verkeerd. Dat ervaren de kinderen in [deze YouTube-video](#) ook, als ze merken dat hun interviewer anders praat dan zichzelf.

Vragen

- 1 Hoe spreekt de interviewer de naam volgens het jongetje uit?
- 2 De kinderen proberen de e-klank uit te leggen met de voorbeelden *ezel*, *tackle* en *pen*. *Pen* wordt als beste voorbeeld gekozen. Waarom is *pen* een beter voorbeeld dan *tackle* of *ezel*?
- 3 Bekijk het filmpje nog een keer en luister goed. Welke woorden spreken de kinderen anders uit dan jij? Schrijf op hoe zij de woorden zeggen en hoe jij de woorden zegt.

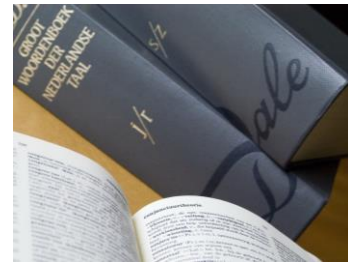
Als je naar Vlaanderen gaat, is niet altijd alleen de uitspraak verwarrend. Vlamingen gebruiken soms ook woorden die we in Nederland niet kennen.

- 4 Kijk naar de volgende Vlaamse woorden. Schrijf bij elk woord op wat je denkt dat de betekenis is.
 - plezant
 - kiezig
 - voorschoot
 - lebberen
- 5 Controleer je antwoord op www.vlaamswwoordenboek.be. Hoeveel had je er goed?
- 6 Bedenk drie Nederlandse zinnen. Zoek daarna in het Vlaamse woordenboek (de website hierboven) op hoe je ze in het Vlaams zegt. Zijn er veel verschillen?
- 7 Probeer de zinnen ook uit te spreken als een echte Vlaming. Luister nog eens naar Berth voor hulp. Wie kan in jullie klas het best Vlaams spreken?
- 8 Zoek op YouTube filmpjes van drie verschillende Nederlandse dialecten en probeer jouw drie zinnen ook in deze dialecten uit te spreken.

> [Terug naar de voorpagina](#)

Welk woord staat er in de Van Dale?

Twee deelnemers aan een quiz kregen vorig jaar de volgende vraag voorgelegd: welk van de volgende twee woorden staat in Van Dale, *nonedju* of *sakkerdorie*? Van het laatste woord hebben ze nog nooit gehoord, en het eerste is misschien wel erg Vlaams. Ze kiezen uiteindelijk voor het eerste woord, en zetten daar zelfs al hun geld op. Zie [hier](#) hoe ver ze komen.

Vragen

- 1 Had jij het miljoen gewonnen met deze vraag?
- 2 Wat voor soort woorden zijn *nonedju* en *sakkerdorie*?
- 3 Ga naar [deze website](#) en maak de quiz. Hoeveel woorden had je goed?
- 4 Schrijf voor elk goed antwoord in de quiz op of je:
 - a. het goede antwoord wist
 - b. het goede antwoord uit het woord kon halen
 - c. gokte
- 5 Op de volgende websites staan moeilijke Nederlandse woorden. Kies vijf woorden uit waarvan je de betekenis niet kent. Schrijf de woorden en de betekenis op.
De websites:
http://www.oiepoie.nl/Moeilijke_Woorden/
<http://www.woordjesleren.nl/questions.php?chapter=70327>
<http://hardop-denken.plazilla.com/handig-moeilijke-woorden-met-betekenis>
- 6 Bedenk bij alle woorden nog twee andere, zelfverzonnen betekenissen van de woorden die jouw klasgenoten zouden kunnen geloven. Het is de bedoeling dat je ze straks om de tuin leidt!
- 7 Ga in groepjes van vier bij elkaar zitten. Lees jouw eerste moeilijke woord voor en geef de drie antwoordmogelijkheden. De rest kiest het juiste antwoord en schrijf dit op. Na het vijfde woord kijken jullie wie de meeste vragen goed heeft.
Daarna is de volgende leerling aan de beurt.
Na de vierde leerling kijken jullie wie de meeste betekenissen goed had.
- 10 Wie had zijn klasgenoten het best voor de gek gehouden met zijn moeilijke woord? Stel die vraag nog eens aan de hele klas.

[> Terug naar de voorpagina](#)

Praat geen dialect als je naar de hulpdiensten belt

- 1 Omdat in het dialect de uitspraak van *Moorslede* heel erg op die van *Moorsele* lijkt.
 - 2 Eigen antwoord.
 - 3 Eigen antwoord. Bijvoorbeeld: thuis, bij vrienden, in de buurtwinkel.
 - 4 Eigen antwoord. Bijvoorbeeld: op school, op je werk, in andere provincies.
 - 5 t/m 9 Eigen antwoord.
 - 10 Omdat de Ajaxstraat in Rotterdam ligt en de Amsterdamse club Ajax de grootste rivaal is van Feyenoord, de grootste club van Rotterdam.
 - 11 en 12 Eigen antwoorden.
-

Hoe schrijf je een toespraak?

- 1 Omdat hij de president van Amerika is.
 - 2 Eigen antwoord. Voorbeelden zijn: op een trouwerij, op een begrafenis, tijdens een evenement.
 - 3 t/m 13 Eigen antwoorden.
-

Het is Berth!

- 1 Als Birt.
 - 2 Omdat de *e* van *ezel* als 'ee' klinkt en de 'e'-klank in *tackle* als *a* geschreven wordt.
 - 3 en 4 Eigen antwoorden.
 - 5 - *plezant* = plezierig/leuk
- *kiezig* = eng of vies
- *voorschoot* = schort
- *lebbere* = tongzoenen
 - 6 t/m 8 Eigen antwoorden.
-

Welk woord staat er in de Van Dale?

- 1 Eigen antwoord.
 - 2 Vloekwoorden.
 - 3 t/m 10 Eigen antwoorden.
-